

Letnik zaključuje običajna rubrika ocen in poročil, ki poleg že običajnih »sosedskih« revij z druge strani meje obravnava tudi hrvaške revije za zgodovino Istre, Reke in njene okolice.

Goriški letnik je s svojimi šestimi letniki opravil že pomembno poslanstvo pri zapolnitvi že omenjene vrzeli v zgodovinskem, umetnostnozgodovinskem, etnografskem, arheološkem in sorodnem raziskovanju tega predela Primorske. Šesta številka pomeni zaenkrat nedvomno njegov vrh in dokazuje, da je revija na pravi poti.

Andrej Vovko

Zbornik za historiju školstva i prosvjete, 12, Ljubljana 1979, 196 strani.

Ton dvanajsti številki Zbornika, ki ga skupaj izdajajo vsi zaenkrat trije jugoslovanski šolski oziroma pedagoški muzeji v Beogradu, Ljubljani in Zagrebu, dajeta dva pedagoga: Jean Jacques Rousseau in dr. Mihajlo Rostohar.

Rousseauju so prispevki namenjeni ob 200-letnici njegove smrti. O njegovem življenju in delu piše Radmila Aćimović-Nikolić, upokojeni višji kustos Pedagoškega muzeja v Beogradu. France Ostanek je prikazal odmeve Rousseaujevih idej v delih slovenskih avtorjev od Marka Pohlina, Antona Tomaža Linhart, Valentina Vodnika, Antona Fistra, Ivana Lapajnet, pa do časov po osvoboditvi, ko so šele izšli popolni prevodi nekaterih njegovih del. Asistentka na Filozofski fakulteti v Zagrebu Edita Šooš je prikazala Rousseaujevo družbeno-pedagoško misel in delo.

Izven »Rousseaujevega okvira« je upokojeni beograjski učitelj Mihajlo Petrović-Mingelj orisal življenje in delo Milana-Miće Arsenijevića, srednješolskega profesorja in enega izmed sekretarjev CK SKOJ. Delo ima posebno vrednost, ker je bil Petrović Arsenijevićev mladostni tovariš. Avtor prikazuje Arsenijevićevo revolucionarno rast in značilno trnjevo pot kazenskih predstavitev naprednih javnih uslužbencev za čase stare Jugoslavije. Redni profesor Filozofske fakultete v Zadru dr. Mate Zaninović objavlja drugi del razprave Sole v Šibeniku in okolici do leta 1921, po katerem sem spraševal v oceni prejšnje 11. številke Zbornika. Očitno bi bilo treba razdelitev razprave na dva dela jasneje označiti. Drugi del se začne za obdobjem ponovne avstrijske okupacije po Napoleonomem padcu, končuje pa z umikom italijanske okupacijske vojske leta 1921 iz Šibenika, ki ga je bila zasedla ob propadu Avstro-Ogrske. Delo je bogato opremljeno s številnimi tabelami.

Ravnatelj Hrvaškega šolskega muzeja v Zagrebu Branko Pleše piše o življenju in pedagoškemu delu hrvaškega učitelja, javnega delavca in književnika Janka Leskovarja, ki je stalno spremlja nove dosežke pedagoške znanosti in jih uporabljal v vsakodnevem šolskem delu. Profesor Filozofske fakultete v Skopju dr. Risto Kantardžiev je opisal življenje in delo pomembnega makedonskega pedagoga iz 19. stoletja Josifa Kovačeva, ki je bil reformator makedonskega osnovnega šolstva in je osnoval prve pedagoške šole v Makedoniji.

V rubriki manjših prispevkov sta dva članka posvečena že omenjenemu dr. Rostoharju. Profesor na pedagoški fakulteti v Plznu Vaclav Spevaček piše o dr. Rostoharju v Pragi, že pokojni Albin Podjavoršek pa o tem pomembnem slovenskem pedagogu in še zlasti psihologu pri Slovencih. Obe deli sta nastali ob stoletnici njegovega rojstva.

Albin Podjavoršek je prispeval tudi pregled življenja in dela sestre Klare (France) Vrhunc, prve slovnske vzgojiteljice slepih, hkrati pa je orisal zgodovino izobraževanja slepih za časa Avstro-Ogrske in stare Jugoslavije. Andrej Vovko je opisal prireditve ob 80-letnici Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani, Radmila Aćimović-Nikolić. Jože Ciperle, Tatjana Hojan, Ksenija Simić, Ivan Vavra ter Zlata Božičevi pa so prikazali razstavno dejavnost vseh treh jugoslovanskih šolskih muzejev. Ocenam nekaterih knjig s področja zgodovine šolstva sledi bibliografija asistenta na Filozofski fakulteti v Skopju Kira Kamberskega o delih za zgodovino šolstva in pedagogike v Makedoniji v obdobju 1970—1978.

Ob pregledu vsebine revije moremo opaziti, da Zbornik ni zgolj glasilo delavcev jugoslovanskih šolskih muzejev. Kljub temu bi kazalo krog njegovih sodelavcev še nadalje razširiti, zlasti z avtorji iz tistih republik, ki šolskih muzejev še nimajo. Prispevki, kot sta v 12. številki deli obeh avtorjev iz Makedonije, so vzpodbudno znamenje. Zalostno plat zadnje številke Zbornika pa pomeni tisk, ki je dobesedno »kriminalen«. Ta pojav se je pri nas žal zelo razpasel in nedvomno slabo vpliva na vse tiste delavce, ki se ukvarjajo z izdajanjem revije.

Andrej Vovko